

Osterøy kommune

Dato: 19.04.2017
Vår ref.: 2016/8258-9
Saksbehandlar: gun aust
Dykkar ref.:

Bruvik gnr 152 bnr 3 - dispensasjon - Tilbygg til einebustad - Osterøy kommune- Kulturminnefagleg fråsegn

Viser til brev frå Osterøy kommune dagsett 28.03.2017 med ovanfor nemnde sak til fråsegn. Vi viser og til tidlegare dialog med tiltakshavar, arkitekt, kommunen, Riksantikvaren og Bjørgvin bispekontor. Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som regional sektorstyresmakt innan kulturminnevernet.

Vi gjer merksam på at Hordaland fylkeskommune for tida handsamer dispensasjonssaker berre med omsyn til kulturminneinteresser, og føreset at kommunen sjølv vurderer andre sider av saka.

Saka gjeld

Søknad om dispensasjon for oppføring av tilbygg til eksisterande bustad på gnr.152 bnr.3 på Bruvik i Osterøy kommune. Eigedom ligg på naboeigedom til Bruvik kyrkje. Kyrkjestaden på Bruvik har vore kyrkjestad sidan mellomalderen.

Kulturminnefagleg vurdering

Hordaland fylkeskommune viser til at omsøkt tiltak ligg like i nærleiken av Bruvik mellomalderkyrkjegard som er automatisk freda jf. kulturminnelova §.4 første ledd, Askeladden id. 83962-4. Mellomalderkyrkja, som stod her tidlegare, var truleg ei stavkyrkje. Denne vart erstatta av ei tømmerkyrkje på 1600-talet, mest sannsynleg reist på same tuftested. Noverande Bruvik kyrkje er ei listeført kyrkje frå 1867, bygd på same staden der tømmerkyrkja stod. Kyrkja og kyrkja sine omgjevnadar har soleis regional og nasjonal verdi. Det er generelt høgt potensial for funn av automatisk freda kulturminne i dei nære omgjevnadene til mellomalderkyrkjestadene, då dei ligg sentralt og har lang tradisjon for busetjing og som religiøst og sosialt møtestad

I kommunedelplanen for sjø og strandsone for Osterøy kommune som no er på 2. gongs høyring, er eit større areal rundt Bruvik kyrkjestad foreslått regulert til *omsynssone for bevaring kulturmiljø H 570.-20 for kirke, gravlund, prestekai og friområde for Bruvik*. Ved tiltak i omsynssonen skal det takast særleg omsyn til eksisterande kulturmiljø. I kommunedelplanen for sjø og strandsonen står det også at: *«Kyrkjestadene på Osterøy har stor lokalhistorisk betydning og at det difor er viktig å ta vare på miljøet rundt kyrkjene for i framtida å kunne lese og forstå denne konteksten. Samstundes er det også viktig å ta særleg hensyn til landskapsrommet rundt kyrkjene for at ikkje kulturminnet i seg sjølv skal reduserast i verdi.»*

Den omsøkte bygningen er registrert i SEFRAC- registeret som eit søknadspiktig tiltak, bygning eldre enn 1850. Bygningen er ei lemstove som og har en eigenverdi som kulturminne. Saman med prestegarden og Bruvik kyrkje står den gamle lemstova som ein viktig del av det samla kulturmiljøet.

Saka er sendt til Riksantikvaren som er kulturminnemynde for automatisk freda kyrkjestadar frå mellomalderen. Riksantikvaren er fagmynde for tiltak som gjeld automatisk freda kulturminner som kyrker, kyrkjegardar, kloster og kyrkjelege anlegg frå middelalderen. Fylkeskommunane har ansvar for listeførte kyrkja sine omgjevnadar som kulturminnemyndighet når det gjelder listeførte kyrkars omgjevnadar i plan- og byggesaker. Det inneberer mellom anna at i byggesaker, er det nå fylkeskommunen som skal vurdere planens verknad på kyrka og de omgjevnadar med omsyn til kulturminneinteresser.

Link til Riksantikvaren sin informasjonsskriv om Kyrkens omgjevnadar:

https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/175276/1/infoark_211.pdf

Rundskrivet T-3/2000 «Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø» forklarer regelverket og gir retningslinjer for arbeid med vern av kirkegårder og gravminner.

Kyrkjestaden Bruvik er sårbart for inngrep. Kulturmiljøet ligg sentralt til ved fjorden, eit viktig historieforteljande og identitet skapande element i landskapet. Tiltak som omhandlar nytt tilbygg i den størrelsen som dei omsøkte planane omhandlar, er for det samla kulturmiljøet særleg skjemmande. Vi viser til tidlegare kontakt i saka med møte der det har vore førehandsvurdering, med eit klårt avslag, av eit eventuelt tilbygg i utgangspunktet på ca. 250 m², som no ligg over denne storleiken og går over tre etasjar, inkludert kjellar.

Eventuelle tiltaket på denne eigedommen må vurderast og godkjennast av både Riksantikvaren, Hordaland fylkeskommune ved Fylkeskonservatoren (HFK), Biskopen og kommunen. Riksantikvaren, HFK og Biskopen har diskutert saken og konkludert med at sjølv om tiltaket er justert ned er det framleis for stort, og vil få stor negativ konsekvens for kulturminneinteressene, i forhold til kyrkja og kyrkja sine omgjevnadar.

Det er no sendt inn nytt teiknemateriale til handsaming som er tilnærma lik storleik som dei første skissene. Vi meiner at det omsøkte tiltaket vil få ein dominerande verknad i dette velhaldne kulturlandskapet og vil verta eit framandelement. Bygningen vil og få ein uheldig siluettverknad med si plassering på ei lita høgde rett ovanfor Bruvik kyrkje. Området vil miste sitt autentiske særpreg og nær og fjernverknad er ikkje vurdert.

Hordaland fylkeskommune vil sterkt rå i frå det omsøkte tiltaket når det gjeld omsynet til kulturminne. Slik tiltaket no ligg føre er det i strid med regional og nasjonalt viktig kulturmiljø

Hordaland fylkeskommune meiner at ulempene ved å gje dispensasjon er klart større enn fordelane då det vil få negative konsekvensar for kulturminneinteressene. Vi minner difor om at kulturminne er ikkje-fornybare ressursar som bør takast vare på for nolevande og kommande generasjonars oppleving, sjølvforståing, trivsel og verksemd jf. kml § 1. Omsynet til føremålet med pbl § 1 vert vesentleg tilsidesett dersom det bert gjeven dispensasjon med omsyn til at: *Lova skal fremja berekraftig utvikling til det beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjonar.* Tiltaket er og i strid i høve til at ein skal sikre kvalitet i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljø jf. pbl 3-1. Vi oppmodar difor søkjar om å finne alternativ plassering for tiltaket, som er i tråd med kommuneplanen.

Saka er sendt til Riksantikvaren som er kulturminnemynde for automatisk freda kyrkjestadar frå mellomalderen. Utdrag frå brev frå Riksantikvaren av 11.04.17 :

«Riksantikvaren mener at utformingen av tilbygget ikke tar hensyn til nærheten til middelalderkirkestedet og det kulturmiljøet som kirkestedet inngår i. Utsynet fra kirkestedet mot nord blir forringet og muligheten til å oppleve sammenhengene i det historiske landskapet svekkes.

Riksantikvaren vurderer det slik at det er viktig av kirkestedets opprinnelige posisjon i landskapet bevares. En bygging som planlagt vil kunne medføre endringer i kirkestedets omgivelser som vil medføre utilbørlig skjemming av kirkestedet. Vi fraråder derfor at Osterøy kommune gir dispensasjon fra kommuneplan-

bestemmelser og plan - og bygningsloven. Vi fraråder videre at Bjørgvin biskop gir dispensasjon fra kirkeloven. Vi ber Hordaland fylkeskommune ta med våre kommentarer i sin vurdering av tiltaket.»

Konklusjon

Tiltaket er i strid med nasjonal og regionale kulturminneinteresser. Hordaland fylkeskommune rår frå at det vert gjeve dispensasjon til tilbygg på gnr 152 bnr 3 på Bruvik i Osterøy kommune. Kulturminnemynde vurderer at tiltaket vil kunne medføre utilbørleg skjemming av kyrkjestaden og tiltaket er dermed i konflikt med kulturminnelova § 3.

Vi bed om å få sendt over vedtaket i saka for eventuell vurdering av klage, jf. Miljøverndepartementets rettleiar Kommuneplanens arealdel, T 1382.

David J. Aasen Sandved
kst. fylkeskonservator

Gunnbjørg Austrheim
seniorrådgjevar

Sakshandsamarar hos Fylkeskonservatoren: Gunnbjørg Austrheim og Silje Øvrebø Foyen

Vedlegg

- 1 Bruvik- brev frå Riksantikvaren